

УДК 338.48

JEL Classification Code L19

Л. М. Прокопишин-Рашкевич, Б. О. Шадурська, Й. М. Петрович
Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра менеджменту організацій

ІНДУСТРІЯ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

<https://doi.org/10.23939/semi2020.01.072>

© Прокопишин-Рашкевич Л. М., Шадурська Б. О., Петрович Й. М., 2020

Розкрито зміст поняття “туризм” та подано класифікацію різновидів туризму. Проаналізовано туристичні потоки та індекс туристичної конкурентоспроможності України. Наведено низку суспільно-важливих функцій та завдань туристичної діяльності. Розглянуто найпривабливіші напрями розвитку сучасного туризму. Зазначено основні перешкоди щодо розвитку туристичного бізнесу в Україні та запропоновано перспективні напрями їх вирішення.

Ключові слова: туризм, індустрія туризму, туристичні потоки, індекс туристичної конкурентоспроможності.

Постановка проблеми

З метою економічного розвитку України недостатньо тільки декларувати стратегічність та пріоритетність галузей економіки, але й вкрай важливо забезпечити механізм їхнього відповідного функціонування, адаптації до викликів сучасності, жорстких правил конкуренції.

Серед усіх галузей індустрія туризму є досволі привабливою та динамічною ланкою економіки, яка здатна прискорити економічний розвиток держави, забезпечити створення нових робочих місць, поповнення бюджету країни та зміцнення міжнародних зовнішньоекономічних відносин. Однак, розвиток туристичної діяльності потребує визначення саме тих стратегічно важливих напрямів туризму, які потенційно здатні розвиватись і збагачувати економіку нашої держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Аналіз наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців свідчить про відсутність єдиного трактування понять “туризм”, “індустрія туризму”. Істотний внесок у трактування дефініції туризму, тенденцій його розвитку зробили такі вчені Ю. Б. Чаплінський, О. М. Шуплат, С. І. Шепелюк, М. П. Бондаренко [1–4].

Про теоретичні засади та прикладні аспекти розвитку індустрії туристичного бізнесу згадується у працях таких відомих науковців, як О. Мельниченко та Л. Величко, В. Бушуєв, Н. Чорненька [5,6,7]. Актуальні аспекти розвитку рекреаційно-туристичної сфери розглянули такі науковці Львівщини, як Й. М. Петрович, О. П. Просович, Ю. Г. Бондаренко, Л. І. Гальків, Л. В. Галаз, М. В. Оліховська [8,9,10]. Однак, для кожної країни, яка є туристично орієнтованою, існують свої особливі напрями туристичної діяльності, які потрібно досліджувати та стимулювати їх розвиток.

Постановка цілей

Мета статті полягає у визначенні стратегічно важливих напрямів туристичної діяльності України, ідентифікації основних перешкод на шляху їх розвитку та розроблення відповідних рекомендацій щодо їх мінімізації. При цьому доцільно охарактеризувати тенденцію туристичних потоків в Україні, визначити її рейтингову туристичну конкурентоспроможність серед країн регіону.

Викладення основного матеріалу дослідження

У сучасних умовах прискореного темпу життя, необхідності все більше працювати, залишатись стійкою до стресів і швидко відродити на виклики сьогодення людина потребує як фізичного, так і морального відпочинку. Тому в останнє десятиліття туризм набуває вагомого значення і стає популярним та необхідним елементом нашого буття.

Відповідно до Закону України “Про туризм” поняття туризму трактується як тимчасовий виїзд людини з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних або професійно-ділових цілях без зайняття оплачуваною діяльністю [11].

Трактування дефініції туризму розглядалось під час проведення Манільської конференції з туризму ще в 1980 році. Його розглядали як один із видів активного відпочинку – подорож з метою пізнання тих чи інших районів нових країн у поєднанні з елементами спорту. Інші вчені, одним з яких є І.М. Шамара, розглядають туризм як підсистему загальної соціоекономічної системи країни, що зумовлює взаємодію туристичної інфраструктури з туристами [12].

Не тільки А. Ю. Александрова, О. О. Любіцева, В. А. Черненко., М. П. Мальська дотримуються думки, що туризм пов’язаний із рекреаційною діяльністю, так вважають Ю. Антонова та А. Краснова і зазначають, що “туризму насамперед належить обов’язковість переміщення людини за межі місця свого постійного проживання” та розглядають туризм як динамічний вид відпочинку [13].

Отже, туризм є різновидом рекреаційної сфери та поєднує активний відпочинок та пізнавальну діяльність, зокрема відновлення працездатності людини та поліпшення стану її здоров’я: як фізичного, так і морального.

Є значна кількість видів туризму, які підлягають класифікації за різними ознаками. Узагальнену класифікацію різновидів туризму наведено на рис.1.

Саме завдяки різним видам туристичної діяльності забезпечується виконання сукупності таких суспільно важливих функцій, як економічна, духовна, рекреаційна, медико-біологічна, соціальна тощо. Під впливом певних суспільних та політичних чинників у 1970-х рр. туризм, який є сферою задоволення потреб людини, яка подорожує, перетворився на індустрію – вагому складову світового господарства, потужний господарський комплекс національних економік, що функціонує у тісному взаємозв’язку з природним середовищем, економічною системою, суспільством загалом [5].

Індустрія туризму є ваговою складовою світового сектора економіки. Так, згідно з представленими даними World Travel and Tourism Council (WTTC), у 2018 році подорожі та туризм зросли на 3,9 %, що перевищило зростання світового ВВП на 3,2 % і сприяло забезпеченню робочими місцями 319 млн. осіб, або 10 % у структурі загальної зайнятості. У звіті WTTC також було зазначено, що індустрія туризму генерувала 10,4 % всієї глобальної економічної активності. За останні п’ять років туристичний сектор відповідає за кожне п’яте з усіх створених нових робочих місць у всьому світі. Це також другий за швидкістю зростаючий сектор у світі, який випереджає сферу охорони здоров’я (+3,1 %), інформаційних технологій (+ 1,7 %) та фінансових послуг (+ 1,7 %) і поступається тільки сфері виробництва [14].

Сьогодні індустрія туризму є провідним сектором світової економіки, який створює робочі місця, стимулює експорт та економічне зростання в усьому світі. Сектор, який складається із широкого спектра галузей, має на меті обслуговувати та підтримувати внутрішнє, міжнародне, ділове дозвілля.

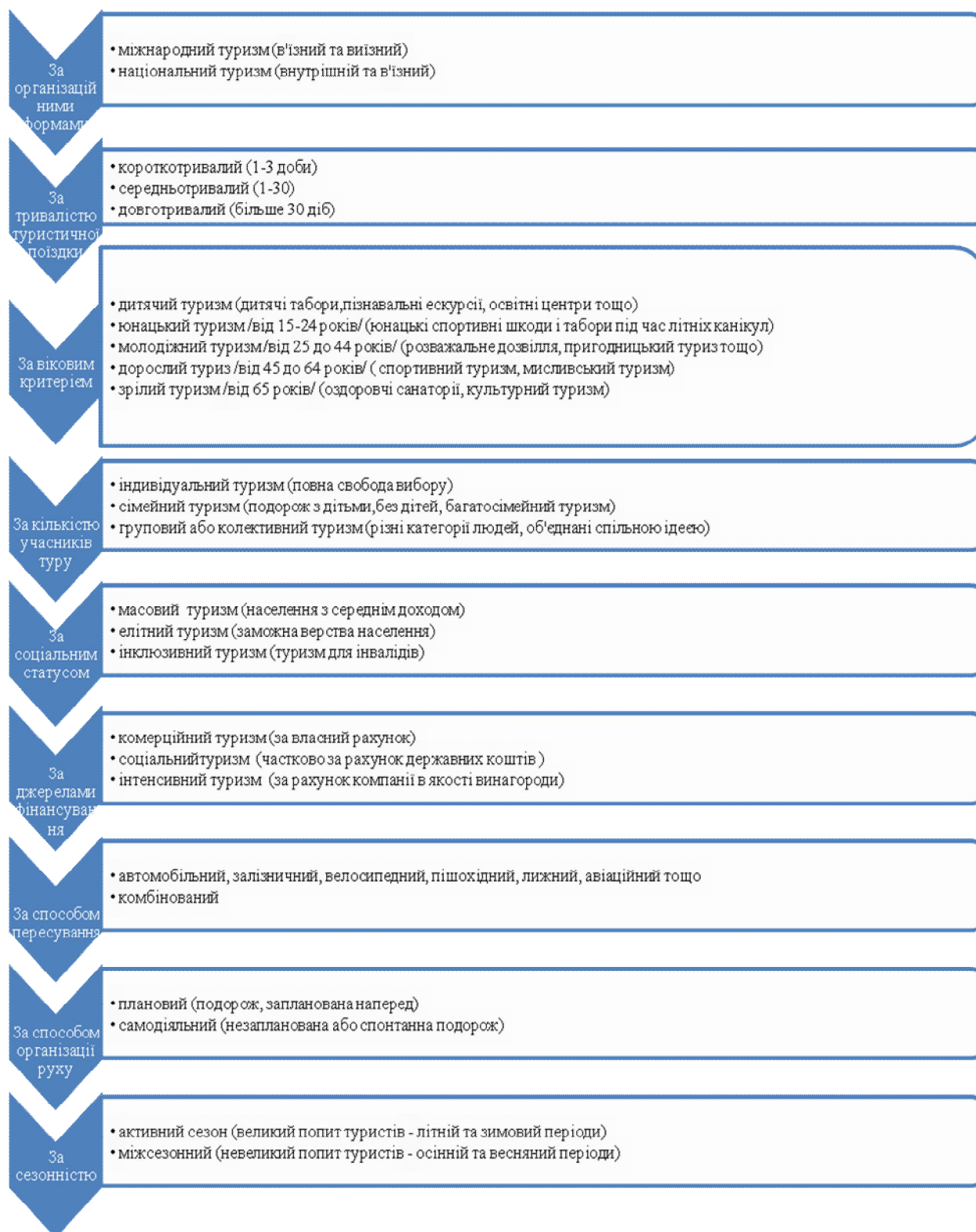

Рис. 1. Класифікація різновидів туризму

Систематизовано за [21,22].

Рівень розвитку туризму виражається туристичними потоками, під якими розуміють прибуття туристів у країну (регіон) або відповідно виїзд туристів за кордон за визначений період часу.

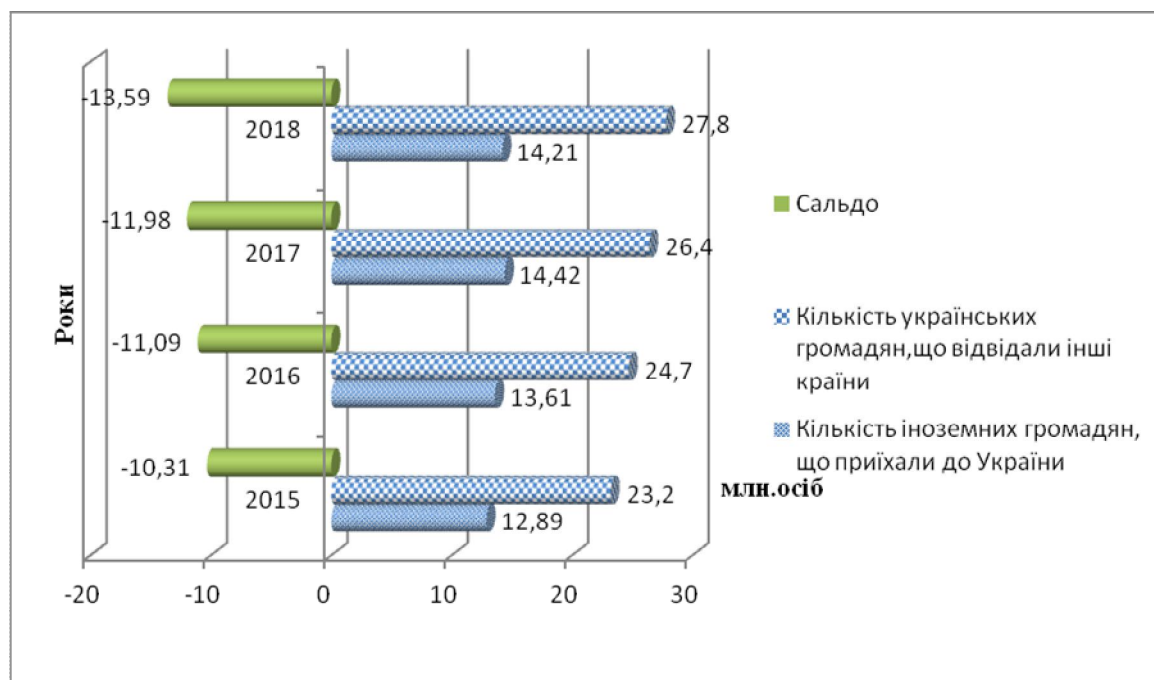

Рис. 2. Туристичні потоки в Україні за 2015–2018 роки, млн. осіб

Складено авторами за матеріалами [18]

З рис. 2 бачимо, що за аналізований період зростала як кількість українських громадян, що відвідали інші країни, так і кількість іноземних громадян, які приїхали із метою туризму та відпочинку в Україну. За останні три роки виїзний потік туристів зріс на 19,83 %, тоді як в’їзний туристичний потік збільшився на 10,24 %. Аналіз даних відображає негативні зміни сальдо потоків туристів упродовж 2015–2018 років.

Стимулювання пріоритетних та стратегічних напрямів розвитку економіки передбачає виконання значної кількості соціально-економічних завдань. Оскільки в Україні потенціал індустрії туризму здатний забезпечити ключову перевагу стратегічної орієнтованості національної економіки, управління конкурентоспроможністю туристичної галузі повинно відповідати сучасним вимогам динамічного розвитку на різних рівнях – від державного до регіонального. Так, О. Бартошук наголошує на важливості створення відповідної системи управління з метою підвищення конкурентоспроможності індустрії туризму, яка здатна відповідати вимогам сучасного світу та реалізуватись на різних рівнях: державному, регіональному, рівні окремого підприємства [15].

Індустрія туристичної галузі, яка представлена відповідними управлінськими структурами, характеризується значною кількістю туристичних корпорацій та фірм, агентств, асоціацій, що діють на глобальному рівні [16]. Підвищення туристичної конкурентоспроможності країни передбачає її популяризацію відповідними структурами за кордоном завдяки збільшенню кількості укладених угод про співпрацю та поглиблення співпраці між українськими та іноземними туристичними компаніями. Дуже часто з метою визначення туристичної привабливості тієї чи іншої країни використовують індекс конкурентоспроможності туризму, який є ключовим показником для оцінювання розвитку туризму країни порівняно зі станом туристичної індустрії інших країн.

Індекс туристичної конкурентоспроможності, який визначив Всесвітній Економічний Форум (ВЕФ) у 2019 році для оцінювання туристичної привабливості регіонів та 140 країн, ґрунтується на 4 показниках: можливості для ведення бізнесу, політики країни щодо індустрії туризму, інфраструктури, природних та культурних ресурсів. Відповідно до рейтингу у 2017 році найпривабливішою є позиція Чехії (39), Російська Федерація зайняла 43-ту сходинку, а Словаччина посіла 59-ту. Україна фактично має 88 місце у рейтингу серед 136 країн і значно відстала за позиціями для ведення бізнесу, провадження туристичної політики державою. За інфраструктурним індикатором

Україна знаходиться на однакових позиціях із Грузією та Азербайджаном та істотно відстає від позицій Польщі, Чехії та Словаччини [19].

У 2019 році Україна істотно покращила свої рейтингові показники, зайнявши 78 місце із 140. Однак, Чехія, Російська Федерація, Польща та Словаччина утримують свої лідерські позиції за індексом конкурентоспроможності туризму серед країн цієї групи. Необхідно відзначити покращення позицій України упродовж 2 років щодо можливостей для ведення бізнесу, туристичної політики та розвитку інфраструктури. Проте і надалі проблематичними факторами для функціонування бізнесу у нашій країні є політична нестабільність, ознаки корупції, неефективна бюрократія уряду тощо.

Таблиця 1

Рейтинг туристичної конкурентоспроможності країн регіону за 2017–2019 рр.

Країна	Місце в рейтингу	Можливості для ведення бізнесу	Туристична політика країни	Інфраструктура	Природні та культурні ресурси
Україна	78/88	65/78	70/85	73/79	89/88
Російська Федерація	43/45	46/60	105/87	47/45	20/27
Грузія	70/71	40/37	40/60	66/76	106/109
Азербайджан	71/84	37/38	66/66	79/77	96/100
Казакхстан	81/85	44/34	98/88	89/92	84/96
Арменія	84/89	50/51	74/104	81/84	103/107
Польща	46/47	45/41	55/25	50/59	34/47
Чехія	39/37	26/27	36/32	36/37	61/69
Словаччина	59/61	47/43	51/43	68/64	59/67

Складено авторами за матеріалами [19]

Туризм є високоприбутковим бізнесом, тому завжди існує конкурентна боротьба між країнами світу, в якій власне перемагають ті, які володіють не тільки значними туристичними можливостями, але й здатні запропонувати туристам унікальні та різноманітні туристичні послуги. Отже, кожна країна світу має свій характерний рівень туристичної конкурентоспроможності, що свідчить про успішність туристичної галузі та потенційність залучення інвестиційного капіталу.

Україна володіє значним туристичним потенціалом та може запропонувати такі види туризму, як рекреаційний, діловий зелений та медичний.

Наша держава забезпечена необхідними видами рекреаційних ресурсів для повноцінного відпочинку та оздоровлення населення: чисте повітря, сприятливий мікроклімат, тиша тощо. Як правило, майже 70 % населення віддає перевагу лісовому відпочинку. Адже завдяки його перевагам, швидко поліпшується самопочуття людини, зникає втома та підвищується працездатність.

В Україні є достатня кількість рекреаційних ресурсів, які вже мають не тільки внутрішнє, а й міжнародне значення. Це лісові ресурси, родовища лікувальних грязей, мінеральні та радонові води. В нашій державі вже створено 11 національних природних парків, 15 державних заповідників, дендропарків, пам'ятників садово-парового мистецтва, які належать до природоохоронних територій. До найвідоміших заповідників та національних природних парків належать Карпатський біосферний заповідник, Ужанський національний природний парк, Національний природний парк "Синевир", ландшафтний парк "Зачарований край", всесвітньо відомий біосферний заповідник "Асканія-Нова", цілющі грязі Тилигульського і Бейкушського лиманів, унікальний

природний та історичний комплекс, який завжди привертає увагу туристів – легендарна Хортиця та інші неповторні надбання українського народу.

Останнім часом особливої важливості набуває медичний туризм. Це поняття можна трактувати як господарську діяльність, спрямовану на формування та реалізацію туристичного продукту, який охоплює комплекс загальних туристичних та медичних послуг [9].

Сьогодні люди з усього світу прагнуть відносно недорогої та водночас якісної медицини. І при цьому вони не хочуть чекати своєї черги тижнями, а дехто й місяцями в лікувальних закладах. Саме тому більшість населення звертається по допомогу в країни, які ще знаходяться на стадії розвитку і в яких медичний туризм тільки набуває популярності. Однією з таких доволі привабливих країн є Україна через відносно низькі ціни на певні медичні послуги та відповідну якість, доступність медичної допомоги (відсутність довготривалих черг), наявність насправді висококваліфікованих спеціалістів.

У 2019 році з метою покращення здоров'я Україну відвідали майже 70 тисяч туристів. Наприклад, курорт Трускавець за 2019 рік відвідало близько 42 тисяч іноземних туристів, а в 2018 році – загалом 30 тисяч громадян з інших країн [23].

Такий вид туризму в Україні поки не може досягти реально високого рівня і зайняти одне з перших місць в світовому рейтингу без відповідної державної підтримки. Існує ряд завдань, виконання яких допоможе більше розвиватись в цьому медичному туризмі, а саме: належне і дійсно хороше оснащення медичних закладів та створення комфортних умов для перебування, відповідність кращим стандартам якості тощо. Все це буде стимулом для створення повноцінної індустрії в'їзного медичного туризму.

Доволі успішно розвивається в Україні зелений туризм. Це особливий напрям відпочинку, який створений для тієї частки населення, щоденний графік яких дуже перенавантажений. Він спрямований на усамітнення та проживання в сільському середовищі або на інших екологічно чистих територіях. Основна ціль такого виду туризму – це “втекти від повсякденних проблем” та побути наодинці з природою.

Основною ідеєю запровадження екологічного туризму (екотуризму) є пізнання історичних об'єктів, етнографічних територій в поєднанні із турботою про навколишнє середовище.

Сьогодні люди живуть у великих мегаполісах або містах, звикли до власного транспорту, автоматизованих систем, щоденного міського шуму, звикли до тих речей, які створюють їм комфортні умови для проживання. Лише деяка частина всього населення готова провести деякий час у сільській місцевості, в горах і відмовитися від певного комфорту. Саме для них існує такий напрям туризму, як екотуризм.

В.Г. Піменов у своїй статті розглядає екотуризм насамперед як подорожі та відвідування належним чином збережених природних територій, представлених у всьому світі зазвичай національними та природними картами, резерватами та іншими типами природних територій, що охороняються [17].

Також екотуризм відрізняється від інших видів туристичної діяльності тим, що має певні особливості. Місцеві жителі, які народились і проживають на цих територіях, не тільки продовжують свій спосіб життя, а ще й мають постійну роботу завдяки туристам, зберігають свою культуру та звичаї.

Ще одним перспективним та відносно новим напрямком у туристичній діяльності є діловий туризм. Саме цей напрям в сучасному туризмі є найбільш прибутковим та самостійним видом туризму, який охоплює широкий спектр подорожей (ділових поїздок до зарубіжних країн з метою переговорів, поїздки на міжнародні конференції, семінари, біржі тощо). Тобто, він має велике значення для приймаючої країни з економічного погляду.

Особливістю цього виду туризму є те, що це дорогі поїздки, яким відповідають послуги найвищого класу і на яких впливає чинник сезонності. Основними учасниками такого напрямку, як діловий туризм, є такі країни Європи, як Німеччина, Велика Британія, Франція, Нідерланди, Італія, Іспанія, Швеція, Швейцарія та Бельгія.

Якщо розглядати Україну в сфері ділового туризму, то можна виокремити, що в межах держави також організують міжнародні та регіональні ярмарки, біржі, виставки тощо. Найпопулярнішими туристичними центрами є Міжнародний туристичний салон “Україна” у місті Києві, міжнародний туристичний ярмарок-виставка “Чорноморська Одісея” та Міжнародна туристична виставка “ТурЕкспо” у Львові, які сприяють розвитку ділового туризму не тільки в межах України, а й на міжнародному рівні.

Україна має значний потенціал для забезпечення розвитку туризму, зокрема таких його напрямів, як рекреаційний, медичний, екотуризм, діловий туризм. Однак існує чимало викликів та проблем, які унеможливають розвиток туристичного бізнесу в Україні та потребують негайного вирішення (рис. 3).

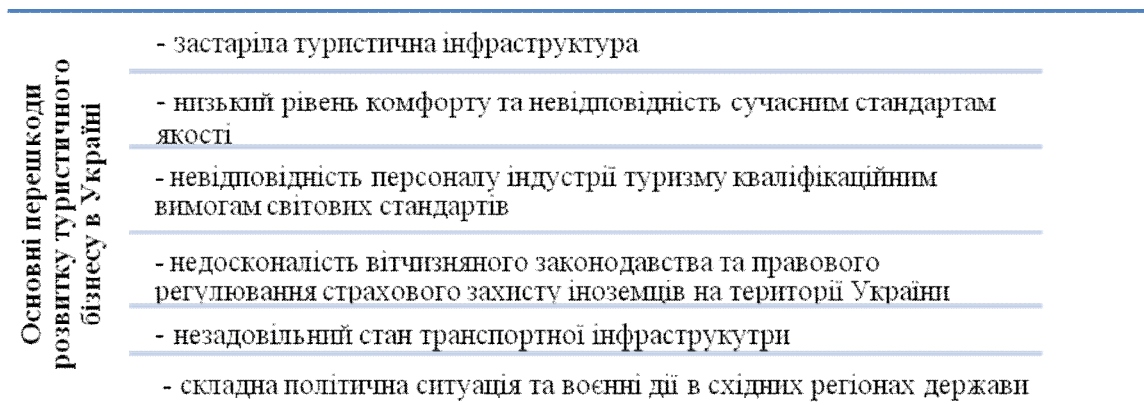

Рис. 3. Основні перешкоди розвитку індустрії туризму в Україні

Джерело: складено авторами за матеріалами [20]

Важливою проблемою розвитку туристичного бізнесу в нашій країні є вкрай застарілі туристичні комплекси, збудовані ще за часів СРСР. В Україні їх понад 4 000, і в них можуть розміститися понад 620 000 туристів. Відповідно, якщо деякі туристичні комплекси працюють, то вони характеризуються низьким рівнем комфорту та невідповідністю сучасним стандартам якості. Такі проблеми потребують комплексного підходу щодо їх вирішення. Звичайно, необхідно залучати інвестиції та отримувати державну підтримку щодо реконструкції об'єктів туристичного бізнесу. Адже надходження від туристичного бізнесу можуть поповнювати державний бюджет, а функціонування відповідних туристичних комплексів забезпечуватиме створення нових робочих місць.

Ще однією проблемою є відносно низький рівень обслуговування туристів. Це пов'язано із тим, що багато закладів, які надають освіту в індустрії туризму, не спроможні забезпечити отримання майбутніми фахівцями практичного досвіду та знань, які б відповідали світовим стандартам туристичного бізнесу.

Оскільки туризм розглядають як вид рекреації, який передбачає відпочинок, лікування та оздоровлення, то необхідно зазначити, що Закон України “Про туризм” повинен містити норми регулювання рекреаційної діяльності. Важливо, щоб нормативно-правові акти прозоро регламентували правила діяльності туристичної сфери. Недосконалість правового регулювання страхового захисту на території України іноземців є також важливою проблемою, яка вимагає відповідного вирішення. Насправді, як показує досвід, значна кількість договорів страхування мінімізують ті ризики, які туристи можуть отримати під час відпочинку.

Не менш важливою проблемою є незадовільний стан транспортної інфраструктури. В Україні є достатня кількість автомагістралей. Функціонування залізничного транспорту не відповідає європейським стандартам щодо швидкості пересування. Застарілий парк літаків, невідповідність багатьох аеропортів України міжнародним стандартам та високий ступінь фізичного і

морального зносу суден, потягів є тими важливими викликами, які потребують негайного реагування та прийняття відповідних рішень.

Воєнні дії на Сході України та складна політична ситуація негативно впливають на туристичну привабливість України. Дуже часто сприйняття такої ситуації впливає на формування думки щодо існування небезпеки життя та здоров'ю. Це, своєю чергою, стримує іноземців від подорожей країнами із нерегульованими конфліктами.

Зважаючи на вищезазначені проблеми та виклики для індустрії туризму в Україні, необхідно приймати відповідні рішення та вдаватись до швидкого врегулювання деяких проблем. Наприклад, застаріла туристична інфраструктура потребує залучення як внутрішніх, так і іноземних інвестицій. Пошук інвесторів сприятиме оновленню різноманітних комплексів, реконструкції та модернізації об'єктів, зокрема і пам'яток архітектури. Також доцільно розглянути рекомендації щодо побудови лікувально-оздоровчих комплексів, які відповідали б європейським стандартам. Саме такі заходи допоможуть Україні залучити більше іноземних туристів із різних куточків світу та відповідно збільшувати надходження до державного бюджету.

З огляду на стан транспортної інфраструктури можна зробити висновок, що саме ця складова в туристичній діяльності України хоч і не відповідає європейським стандартам, але все ж таки має потенціал до оновлення. Сьогодні туристичні дестинації мають хорошу транспортну розв'язку для туристів. Проте необхідно удосконалювати розвиток транспортного пересування в Україні та його адаптацію до світових норм якості та комфорту.

Не менш важливою проблемою, яка потребує негайного вирішення є низький рівень обслуговування туристів. Персонал, який працює в туристичній сфері повинен володіти сучасними професійними компетенціями, розвивати комунікативні навички, розуміти поведінку клієнтів та мотиви їхніх рішень. З метою формування сучасних професійних компетенцій необхідно залучати викладачів, які працюють в індустрії туризму та мають відповідний досвід.

Отже, проаналізувавши важливі проблеми на шляху сучасного розвитку індустрії туризму, можна зазначити, що Україна має достатній потенціал для подолання цих перешкод та процвітання туристичної діяльності.

Висновки

Розглянувши особливості індустрії туризму та туристичну привабливість України, можна стверджувати, що наша країна має унікальні природні ресурси та можливості для розвитку цієї сфери економіки. Разом з тим існують перешкоди, які потребують детального аналізу та прийняття відповідних рішень. Однак, визначення стратегічних напрямів туристичної діяльності, їх підтримання на державному та регіональному рівнях, розроблення ефективних стратегій та механізмів, їх реалізації дасть змогу Україні збагачувати економіку та посідати високі рейтинги туристичної конкурентоспроможності.

Перспективи подальших досліджень

На думку авторів, в майбутньому доцільно буде детальніше ознайомитись з іншими видами туристичної діяльності, зокрема, розглянути перспективи розвитку лікувального туризму в Україні та проаналізувати вплив факторів на розвиток визначеної сфери. Особливості подальших досліджень будуть також пов'язані із визначенням нових підходів щодо формування та розвитку фахових компетенцій персоналу, який задіяний у туристичній сфері.

1. Чаплінський Ю. Б. (2011). Теоретичні аспекти сутності дефініції “туризм”. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Випуск III. (43). С. 236–241.

2. Шуплат О. М. (2015). Формування поняття “туризм” у сучасній економічній науці. Вісник Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана. Серія: Ефективна економіка. Вип. 12. С. 1–7

3. Шепелюк С. І. (2013). Особливості становлення та розвитку туристичної індустрії в Україні. Вісник Луцького інституту розвитку людини Університету “Україна”. Серія: Економіка та організація туризму. Вип. 17. С. 262–268.
4. Бондаренко М. П. (2012). Теоретичні засади розвитку індустрії туризму. Вісник Київського університету права НАН України. Серія: Світове господарство і міжнародні економічні відносини. Випуск 6. С. 20–22.
5. Мельниченко О. А., Величко Л. Ю. (2015). Індустрія туризму: сутність, складові кластери, необхідність державного регулювання. Теорія та практика державного управління. Вип. 4. С. 1–9.
6. В.В. Бушуєв (2001). Про дефініцію “індустрія туризму”. Культура Народів Причорномор’я. Вип. 25. С. 179–182 Available at: <http://infotour.in.ua/bushuev.htm>
7. Чорненька Н. В. (2006). Організація туристичної індустрії: навч. посіб. К. Атіка. с. 264.
8. Петрович Й. М., Бондаренко Ю. Г., Просович О. П. (2019). Інституційне середовище як важлива передумова розвитку рекреаційно-туристичної сфери. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми економіки та управління”. № 3. С. 3–15
9. Гальків Л. І., Галаз Л. В., Денбіцка Й. (2019). Теоретичні засади та інституційне середовище розвитку медичного туризму в системі чинників попередження втрат людського капіталу. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми економіки та управління”. Вип. 4, С. 24–33
10. Оліховська М. В. (2012). Організаційно-економічне обґрунтування становлення та розвитку підприємств агробізнесу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Львів. 20 с.
11. Закон України “Про туризм” від 18 листопада 2003 р. №1282-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>
12. Шамара І. М. (2016). Теоретичні підходи до визначення поняття туризм, його сутність та роль на сучасному етапі. Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: “Міжнародні відносини. Економіка. Країзнавство. Туризм”. Вип. 5. С. 167–170.
13. Krasnova, J. A., Antonova A. V. (2014). “The concept and legal features of tourism in Ukraine”, Scientific Bulletin of NULES of Ukraine, vol. 197, pp. 132–140.
14. Adam Leposa (2019). Stats: Travel Industry Second-Fastest Growing Sector In The World. Available at: <https://www.travelagentcentral.com/running-your-business/stats-travel-industry-second-fastest-growing-sector-world>
15. Бартошук О. В. (2011). Моделі розвитку індустрії туризму (зарубіжний досвід). Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво. Запоріжжя: Класичний приватний університет. Вип. 2. С. 62–68.
16. Гук Н. А. (2016). Міжнародний туризм в Україні: реалії та перспективи. Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Вип. 7 Ч. 1. С. 99–102.
17. Піменов В. Г. (2018). Розвиток екологічного туризму в Україні.: основні поняття, проблеми, сучасний стан. Вісник Харківської державної академії культури. Серія: Соціальні комунікації. Вип. 52. С. 198–208.
18. Інформація щодо відвідування України іноземними туристами та виїзду громадян України за кордон (2015–2018 роки). Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=be44a1a7-69b3-4a77-a86a-447499abcdd6&tag=Analitika&isSpecial=true>
19. The travel and tourism competitiveness report 2019. World Economic Forum. Available at: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2019>
20. Безпала О. А. (2017). Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку туристичного ринку в Україні. Економіка: реалії часу. № 6(34). С. 1–9.
21. Колосінська М. І. (2016). Підходи до класифікації видів та форм туризму. Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Вип. 9. С. 146–150
22. Коржилов Л. І. (2014). Туризм в Україні. Класифікація та види. Вісник Дніпровського державного аграрно-економічного університету. Серія: Ефективна економіка. Вип. 9. С. 149
23. УКРІНФОРМ. Мультимедійна платформа іномовлення України. Available at : <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2576372-truskavec-zazihnuv-na-turisticnij-rekord.html>
1. Chaplinsky Yu. B. (2011). Theoretical aspects of the essence of the definition of "tourism". Bulletin of Chernivtsi Trade and Economic Institute. No. 3 (43). С. 236–241.

2. Shuplat O. M. (2015). Formation of the concept of “tourism” in modern economic science. Bulletin of the Kiev National Economic University named after V. Hetman. Series: An Effective Economy. No. 12. 1–7/
3. Shepelyuk S. I. (2013). Features of formation and development of the tourist industry in Ukraine. Bulletin of the Lutsk Institute for Human Development, University of Ukraine. Series: Tourism Economics and Organization. No. 17. 262–268
4. Bondarenko M. P. (2012). Theoretical foundations of tourism industry development. Bulletin of the Kyiv University of Law, NAS of Ukraine. Series: World Economy and International Economic Relations. No. 6. 20–22.
5. Melnichenko O. A., Velichko L. Yu. (2015). Industry of tourism: pimping, warehouses clusters, lack of state regulation. Theory and practice of state administration. No. 4. 1–9.
6. Bushuyev V. V. (2001). About defect of “tourism industry”. Culture of the People of the Prichornomor'ye region. No. 25. 179–182. Retrieved from: <http://infotour.in.ua/bushuev.htm>
7. Chornenka N. V. (2006). Tourism Industry Organization: Manual. K. – Atika. 264.
8. Petrovych Y. M., Bondarenko Y. G., Prosovych O. P. (2019). Institutional environment as an important prerequisite of development of recreational and tourist sphere. The Journal of Lviv Polytechnic National University. Series of Economics and Management Issues. No. 3. 3–15.
9. Gal'kiv L. I., Galaz L. V., Denbitska J. (2019) Theoretical principles and institutional environment of the medical tourism in the system of factors preventing the human capital loss. The Journal of Lviv Polytechnic National University. Series of Economics and Management Issues. No. 4 (2). 24–33.
10. Olikhovs'ka M. V. (2012). Organizational and economic substantiation of the establishment and development of enterprises for agribusiness: author's abstract. diss. for the sciences. degree of Cand. econom. of sciences: spec. 08.00.04 – Economics and Management of Enterprises (by type of economic activity). Lviv. p. 20.
11. The Law of Ukraine (2015). Tourism. No. 1282-IV. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-15/>
12. Shamara I. M. (2016). Theoretical approaches to the understanding of tourism, its essence and role at the present stage. The Bulletin of the Kharkiv National University im. V. N. Karazin. Series: “International Relations. Economist. Regional Studies. Tourism”. No. 5. 167–170.
13. Krasnova, J. A., Antonova A. V. (2014). “The concept and legal features of tourism in Ukraine”, *Scientific Bulletin of NULES of Ukraine*, vol. 197. 132–140.
14. Adam Leposa (2019) Stats: Travel Industry Second-Fastest Growing Sector In The World. Retrieved from: <https://www.travelagentcentral.com/running-your-business/stats-travel-industry-second-fastest-growing-sector-world>
15. Bartoshuk O. V. (2011). Models of tourism industry development (foreign experience). States and Regions. Series: Economics and Entrepreneurship. Zaporozhye: Classic private university. No. 2. 62–68.
16. Guk N. A. (2016). International Tourism in Ukraine: Realities and Prospects. Uzhgorod National University Scientific Bulletin: Series: International Economic Relations and the World Economy. No. 7 Part 1. 99–102.
17. Pimenov V. G. (2018). Development of eco-tourism in Ukraine: basic concepts, problems, current state. Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture. Series: Social Communications. No. 52. 198–208.
18. Information on foreign tourists visiting Ukraine and traveling abroad (2015–2018). Retrieved from: https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=be44a1a7-69b3-4a77-a86a-447499abcd_d6&tag=Analitika&isSpecial=true
19. The travel and tourism competitiveness report 2019. World Economic Forum. Available at: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2019>
20. Bezpala O. A. (2017). Current status, problems and prospects of tourism market development in Ukraine. Economy: the realities of time. No. 6 (34). 1–9.
21. Kolosinskaya M. I. (2016). Approaches to the classification of types and forms of tourism. Bulletin of Mykolaiv National University Sukhomlinsky. No. 9. 146–150
22. Korzhilov L. I. (2014). Tourism in Ukraine. Classification and species. Bulletin of the Dnipro State Agrarian and Economic University. Series: An Effective Economy. No. 9. 146–149
23. UKRINFORM. Multimedia platform of foreign language of Ukraine. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2576372-truskavec-zazihnuv-na-turisticnij-rekord.html>

**TOURISM INDUSTRY IN UKRAINE: PROSPECTIVE DIRECTIONS
AND CHALLENGES OF MODERNITY**

© *Prokopyshyn-Rashkevych L., Shadurska B., Petrovych Y., 2020*

The article reveals the meaning of "tourism" and presents the classification of its varieties. The tourist flows and tourism competitiveness index of Ukraine are analyzed in this research. The most attractive types of modern tourism and its issues are considered by the authors. The main obstacles of the tourist business in Ukraine and possible ways how to solve them are outlined. Much attention is paid to the essential types of tourism activities that contribute to its further development and characterize the problems of modern tourism in Ukraine.

The tourist situation in Ukraine has been analyzed and it can be said without a doubt that our country is provided with the necessary types of recreational resources for complete rest and health improvement of the population. Besides, a significant number of them have not only domestic but either international significance.

The most promising types of tourist activities in Ukraine are recreational tourism, medical tourism, ecotourism and business tourism. It is determined that Ukraine is one of the most attractive countries in medical tourism due to low prices, appropriate quality, availability of medical care and professional specialists. More than that, special attention is paid to the new and perspective type of tourism known as business tourism, which can enrich incomes of tourism activities.

However, the development of the tourism industry and its types in Ukraine has many obstacles. Some of them require immediate decision-making. It should be emphasized that to become a leader among the countries with advanced tourism, it is necessary not only to solve all problems but also to be adapted to the modern conditions of a rapidly accelerating pace of life.

To overcome the problems and challenges that exist in the tourism industry, it is necessary to encourage internal and external investments. And this, in its turn, will allow tourist complexes to be reconstructed and modernized. At the same time, it is necessary to improve the transport service in Ukraine by world standards of quality and comfort. A vital problem that needs an immediate solution is the low quality of tourist service. Working in the tourism industry employees must have up-to-date professional competencies, perfect communication skills; understand customer behavior and their motives.

Considering the peculiarities of the tourism industry and the tourist attractiveness of Ukraine, we can outline that our country has unique natural resources and opportunities for the development of this economic sphere.

Keywords: tourism, tourism industry, tourist flows, tourism competitiveness index.